

ת"פ 13736/03/16 - מדינת ישראל נגד נור אלדין שאפעי

בית משפט השלום בכפר סבא

ת"פ 13736-03-16 מדינת ישראל נ' שאפעי(עציר)
תיק חיצוני: 96995/2016

בפני	כבוד השופטת מרב גרינברג
מאשימה	מדינת ישראל
נגד	
נאשם	נור אלדין שאפעי (עציר)

החלטה

-

האם ניתן לייחס לתושב האזור שרכש תעודה מזויפת בשטחי הרשות ביצוע עבירת זיוף, ואם כן, האם מדובר בעבירת פנים או שמא עבירת חוץ שאין לבית משפט ישראלי סמכות לדון בה. אלו שתי הסוגיות המרכזיות העומדות במוקד הדיון, במקרה שבפניי.

רקע כללי

1. כנגד הנאשם הוגש ביום 7.3.16 כתב אישום המייחס לו עבירות של **כניסה לישראל שלא**

כחוק - עבירה לפי סעיף 12(1) לחוק הכניסה לישראל התשי"ב-1952; **זיוף** - עבירה לפי סעיף 418 רישא לחוק העונשין התשל"ז-1977 (להלן: "החוק"); **שימוש במסמך מזויף** - עבירה לפי סעיף 420 לחוק **והתחזות לאחר במטרה להונות** - עבירה לפי סעיף 441 רישא לחוק.

2. כנטען בכתב האישום, ביום 4.3.16 שהה הנאשם בשטח חקלאי בסמוך לשוב קלאנסווה ללא אישור שהייה כדיון, משהגיעו למקום שוטרים וביקשו ממנו להזדהות, התייצג בפניהם כתושב טייבה ממשפחת חאג' יחיא והציג תעודת זהות ישראלית מזויפת הנושאת שם של אזרח ישראלי בשם עבד אלחליל חאג' יחיא עליה הודבקה תמונתו (להלן: "התעודה המזויפת או המסמך המזויף"). עוד נטען כי תעודה זו רכש מאחר בתמורה ל-1000 ₪ ובמעשיו אלו השתמש במסמך מזויף וזייף המסמך.

הצגת יריעת המחלוקת בין הצדדים

3. בישיבת ההקראה הודה הנאשם בעובדות כתב האישום ובביצוע עבירות של שהייה שלא כדין, שימוש במסמך מזויף והתחזות לאחר. באשר לעבירת הזיוף נטענו ע"י ההגנה שתי טענות מרכזיות: האחת נוגעת לאחריותו של הנאשם לביצוע עבירת הזיוף, כשלשיטת ההגנה, הנאשם לא היה שותף בביצוע מעשה הזיוף, ועל כן לא ניתן להרשיעו בביצוע עבירה זו. השניה, והמורכבת יותר, נוגעת לשאלת סמכותו המהותית של בית המשפט לדון בעבירה זו, מאחר שבוצעה כולה בשטחי הרשות, ועל כן, נטען שעסקינן בעבירת חוץ שאינה עונה על תנאי סעיף 7 לחוק ואף לא התקבל בעניינה אישור שפיטה מכח סעיף 13.
4. נוכח המחלוקת המצומצמת הוסכם ע"י הצדדים שבפרשת התביעה יוגש כלל חומר החקירה הרלוונטי, ובין היתר, חקירת הנאשם, והצדדים יטענו טיעונים משפטיים הנוגעים לסוגיות הרלוונטיות.
5. יודגש שהצדדים הסכימו שהיסוד העובדתי של מעשה הזיוף בוצע בשטחי הרשות, וכן שבמועדים הרלוונטיים לכתב האישום לא היה בידי הנאשם היתר כניסה או שהייה בתחומי המדינה.

טיעוני הצדדים

6. ב"כ הנאשם עתר בטיעוניו לביטול כתב האישום בכל הנוגע לעבירת הזיוף. לשיטתו, לא ניתן לראות בנאשם, שחלקו התמצה בהזמנת התעודה המזויפת, מסירת תמונתו לאחר שביצע פעולת הזיוף, ותשלום בעבורה, כמבצע עיקרי של עבירה זו, מכח דיני השותפות. הנאשם הזמין מאחר מסמך מזויף, ומעשה הזיוף בוצע כולו ע"י האחר. לחילופין, מאחר שכלל רכיבי העבירה בוצעו בשטחי הרשות עסקינן לדידו בעבירת חוץ שאינה מצויה בסמכות בית המשפט מחמת העדר תחולה טריטוריאלית של דיני העונשין בישראל על תושבי האזור שביצעו העבירה במקום מגוריהם.
7. מנגד, סבור ב"כ המאשימה שיש לדחות על הסף את כלל טיעוניו של ב"כ הנאשם. ביחס לחלקו של הנאשם בביצוע עבירת הזיוף, רואה בו המאשימה שותף מלא לביצוע העבירה ובעניין זה מפנה לפרטים שמסר הנאשם בהודעתו (ת/1) לפיהם, סיכם עם אחר, בעיר טול כרם, שימסור לו תמונתו לצורך זיוף תעודת זהות ישראלית ושילם לו עבורה סך של 1000 ₪.
8. עוד סבורה המאשימה שמדובר בעבירת פנים העונה על תנאי סעיף 7(א) לחוק, מאחר שתכליתו של זיוף המסמך, שבוצע בשטחי הרשות, הייתה לשימוש בו בתחומי המדינה, וללא השימוש במטרה לאפשר שהייתו ולהערים על רשויות אכיפת החוק, אין בו כל תוחלת. על כן, לשיטתה, יש לקבוע כי למצער מקצת העבירה בוצעה בתחומי המדינה. עוד נטען, שלא ניתן לנתק את מעשה זיוף המסמך מהשימוש בו, ועל כן ניתן לראותו כעבירה נמשכת. לחילופין, ניתן להגדירו כ"עבירה רבת פריטים", המתחילה עם זיוף התעודה בשטחי הרשות ומסתיימת בעת השימוש בה בשטחי המדינה. ב"כ המאשימה הפנה למספר

אסמכתאות פסיקה התומכות בעמדתו.

דין והכרעה

9. לאחר שנשמעו טיעוני הצדדים ביחס לסוגיות שבמחלוקת, דומה שיש לבחון תחילה את שאלת אחריותו של הנאשם לביצוע עבירת הזיוף. בהנחה שהתשובה לשאלה הראשונה הינה חיובית- יש להכריע בשאלה האם עבירת הזיוף, כפי תיאורה בכתב האישום, מהווה עבירת פנים או שמא עבירת חוץ שאין לבית המשפט סמכות לדון בה.

יסודותיה העובדתיים של עבירת הזיוף

10. לנאשם, כאמור, יוחסה בכתב האישום עבירת זיוף לפי סעיף 418 רישא לחוק.

11. טרם אדרש לגופה של העבירה, אעיר שניסוח כתב האישום ביחס לעבירת הזיוף חסר ולקוני וכולל, את הנתונים הבאים בלבד: **"תעודה זו רכש הנאשם בתמורה ל-1000 ₪"** (סעיף 2 סיפא לעובדות כתב האישום). כך לא טרחה המאשימה לפרט מקום רכישת המסמך, מה חלקו של הנאשם במעשה הזיוף ומהו מועד הזיוף. עוד לא הובהר בהוראת החיקוק, כי מיוחס לנאשם ביצוע בצוותא של העבירה.

12. די במחדל חמור זה כדי להביא לביטולו של אישום זה מחמת פגם בכתב האישום (ראו: סעיף 149(3) לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב) התשמ"ד-1984) או לחילופין בטענה שהעובדות המתוארות בכתב האישום אינן מהוות עבירה (ראו סעיף 149(4) לחסד"פ).

13. כידוע, המאשימה "מוגבלת" להוכחת העובדות המפורטות בכתב האישום בלבד, כל שכן במקרה שבפניי, כשהנאשם כבר הודה בעובדות כתב האישום. חככתי בדעתי האם די בפגם זה, כדי להביא כבר עתה לביטול האישום ככל שנוגע לעבירת הזיוף, אך מאחר שהצדדים הגישו בהסכמה את חומר הראיות, ובין היתר, חקירת הנאשם שכוללת פרטים רבים יותר על מועד מעשה הזיוף וחלקו של הנאשם ואף קיבלו גרסתו שהיסודות הפיזיים של עבירת הזיוף בוצעו כולם בתחומי הרשות, לא אעשה כן. עם זאת, תדע המאשימה כי להבא עשויים פגמים דומים בכתב האישום, להוביל לביטול המידי.

14. לגופו של עניין, הגדרת עבירת הזיוף מפורטת בסעיף 418 לחוק, כדלקמן:

"המזייף מסמך, דינו - מאסר שנה; זייף מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר, דינו - מאסר שלוש שנים; ואם נעברה העבירה בנסיבות מחמירות, דינו - מאסר חמש שנים."

15. על השאלה מהו "זיוף"? נקבל מענה בסעיף 414 לחוק, ולפיו עשיית מסמך הנחזה להיות את אשר

איננו ועשוי להטעות או שינוי בכוונה לרמות או ללא סמכות כדין, מהווים מעשה זיוף. לענייננו, ברי שנטילת תעודה ישראלית מקורית שנגנבה מבעליה (ראה הודעת בעל התעודה ת/2) ושינויה ע"י הוספת תמונת הנאשם, מהווה מעשה זיוף לכל דבר ועניין.

16. באשר ליסוד הנפשי, עבירת הזיוף היא עבירה של מחשבה פלילית, ובעניין זה אין חולק שהנאשם היה מודע לזיוף התעודה שנעשה בהתאם לבקשתו, כוונת הנאשם הייתה לרכוש לעצמו תעודת זהות ישראלית מזויפת כדי להכשיר כניסתו לשטח מדינת ישראל.

17. עבירה נוספת הרלוונטית לדיוננו, הינה שימוש במסמך מזויף לפי סעיף 420 לחוק, המלמדת שהמחוקק בחר להפריד בין פעולת זיוף מסמך למעשה השימוש בו ועל כך נרחיב את היריעה בהמשך.

18. כעולה מהודעת הנאשם ביקש לרכוש מאחר, בעיר טול כרם שבשטחי הרשות, תעודת זהות ישראלית מזויפת. לצורך כך העביר לו תמונת פספורט שלו, ובהמשך, קיבל לידי את התעודה בתמורה ל-1000 ₪ ששולמו לאחר. הנאשם בהודאתו במשטרה מסר כי תעודת הזהות המזויפת נרכשה על ידיו ממחמד סאלם, בטול כרם, בתמורה ל - 1000 ₪. כן מסר הנאשם כי התבקש להביא עמו תמונת פספורט על מנת להשלים את פעולת זיוף במלואה. **"לפני 10 ימים הייתי בבית קפה בטולכרם והיה מישהו שם שהציע להביא לי תעודת זהות כחולה הבחור הזה אמר לי תביא את הצילום תמונה שלך ואני יעשה לך, אני הלכתי שם בשוק לעשות תמונת פספורט והבאתי לו" (עמ' 2 שורה 14-16).**

19. כעבור שלושה ימים קיבל הנאשם את תעודת הזהות הכחולה נושאת את תמונתו ובמעמד זה שילם 1000 ₪, תמורתה וכשהוא מצויד בתעודת זהות מזויפת זו, נכנס לשטח מדינת ישראל. **"אחרי 3 ימים הוא הביא לי את התעודה הזאת ושילמתי לו 1000 ₪ על התעודה באותו הרגע שנתן לי לקח ממני כסף ונכנסתי לישראל והסתובבתי בירושלים" (עמ' 2 שורה 16-18).**

20. מצאתי לקבל עמדה המאשימה, לפיה במקרה שבפני משמש הנאשם מבצע עיקרי של מעשה הזיוף ביחד עם האחר (ראו סעיף 29(א) לחוק העונשין). הנאשם נטל חלק ישיר בביצוע העיקרי של העבירה ותרם תרומה פנימית משמעותית לביצוע מעשה הזיוף, בכך שמסר לאחר את תמונתו, בלעדיה לא ניתן להשלים את זיוף התעודה וזאת במצטבר לכך שהזיוף בוצע עבורו, בהתאם לבקשתו ובידיעתו. ראה לעניין זה קביעת בית המשפט העליון בע"פ 4980/07 אלון כהן נ' מדינת ישראל (4.11.10), שם הואשם המערער בזיוף מדי אוץ במספר רב של כלי רכב. המערער טען כי חלקו התמצה בשימוש במדי האוץ המזויפים אך הוא לא נטל כל חלק בביצוע הפיזי של זיופם.

בית המשפט קבע כדלקמן:

"טענה זו דינה להידחות. אין חשיבות לשאלה האם המערער זייף במו ידיו את מדי האוץ, או באמצעות אחר. השאלה היא רק האם בוצע, באמצעות אחר, עבורו ובידיעתו, שאז ניתן לראות

במערער מבצע עיקרי. התשובה לשאלה זו, כפי שקבע בית משפט המחוזי הנכבד, היא בחיוב...
אין איפוא כל ספק כי המערער, בעצמו, או באמצעות אחר שעשה כן "כדי להקל עליו",
כדבריו- זייף את מדי האוץ ובהתאם עבר עבירת הזיוף, כמשמעה בחוק". (שם, פסקה 21)

21. הדברים יפים גם לענייננו. ניתן לראות בנאשם מבצע עיקרי של עבירת הזיוף, ואין זה מעלה או מוריד
אם מדובר בביצוע בצוותא של שותפים לעבירה או שמא נכון יותר להגדיר הנאשם כשותף מלא לזיוף,
אף אם לא ביצע המעשה במו ידיו אלא באמצעות אחר.

22. כמו-כן, אין ממש בטענת ההגנה שעבירה זו לא פורטה בהצהרת התובע מטעם המאשימה, ועל כן לא
ניתן היה ליחסה לנאשם במסגרת כתב אישום. טענה זו מנוגדת לרציונל של הצהרת התובע, שאינו יותר
ממסמך "הצהרת כוונות" ולהלכה הפסוקה, בש"פ 4455/00 **מדינת ישראל נ' בדווי ובש"פ 8845/04**
אלטוויל נ' מדינת ישראל, לפיה אין כלל צורך בשלב זה, בפירוט טיב העבירות שבכוונת המאשימה
לייחס לנאשם.

23. **סיכומי של דבר, מצאתי לקבוע שהנאשם ביצע ביחד עם אחר עבירת הזיוף.**

עבירת הזיוף - עבירת פנים או שמא עבירת חוץ שאינה בסמכות בית משפט.

24. אך בכך לא תמה מלאכתנו, הנאשם חולק גם על סמכותו המהותית של בית המשפט לדון בעבירת
הזיוף.

25. טענה זו הינה טענה-אחות לסוגיות הנוגעות להיבטים הנוספים של המושג "סמכות": ההיבט "המקומי"
הנותן תשובה לשאלה באיזה מקום תידון העבירה; וההיבט "הענייני", הנותן תשובה לשאלה בפני איזו
ערכאה תידון העבירה. ההיבט המהותי, אינו נוגע לסמכות הגאוגרפית או הסמכות העניינית של
הערכאות השונות, אלא לסמכותה הטריטוריאלית של מערכת השפיטה כולה מן ההיבט של תחולת דיני
העונשין על המעשה נשוא אישום.

26. סמכות זו, הזוכה להגדרה "סמכות בסיסית" ע"י המלומד י.קדמי ('סדר הדין בפלילים', חלק שני, עמ'
1266), מבוססת על נקודת המוצא לפיה הנורמה הפלילית של המדינה, מוגבלת לתחומה
הטריטוריאלי. "הזיקה הטריטוריאלית היא איפוא הזיקה הראשונה במעלה מבחינת תחולת דיני
העונשין והנורמות הפליליות, ומשמעותה היא כי למדינה נתונה הסמכות לדון בכל העבירות
הנעשות בשטחה. עם זאת המחוקק רשאי להרחיב את היקף התחולה של דיני העונשין
המדינתיים גם על עבירות שלא בוצעו בשטח המדינה" (ע"פ 8831/08 **מדינת ישראל נ' אלשחרה**
(מיום 30.06.2010) (להלן: "פרשת אלשחרה"). עקרון זה מעוגן בסעיפים 7 ו-12 לחוק. לצד זאת,
נקבעו בחוק מספר חריגים המעניקים סמכות למערכת המשפט הישראלית לדון גם במעשי עבירה

שבוצעו מחוץ תחומי המדינה ("סמכות אקסטרטוריאליה"), כך במקרים שמבצע העבירה הינו אזרח ישראלי ("זיקה פרסונלית אקטיבית") או קורבנה ("זיקה פרסונלית פסיבית") או כאשר מדובר בעבירות שבוצעו מחוץ לשטח המדינה ופגעו באינטרסים לאומיים חיוניים של המדינה ("הזיקה הפרוטקטיבית").

27. "טענה של "חוסר סמכות" יכולה, איפוא, להתייחס גם לחוסר סמכות "בסיסית"; וכאשר זו

נטענת בפני בית המשפט, הנמנה על המערכת הכללית, משמעותה היא: שהעבירה נעברה במקום המצוי מחוץ ל"טריטוריה" הנתונה לשיפוט של מערכת בתי המשפט הכללית; ואין היא נמנית על החריגים המעניקים למערכת בתי המשפט הכללית סמכות "אקס טריטוריאליה". (י.קדמי, שם, עמ' 1267). כך, לדוגמא, אין חולק שהמשפט הישראלי מעולם לא הוחל על שטחי יהודה ושומרון, למעט באופן פרסונלי, על אזרחי מדינת ישראל, בגין מעשים המהווים עבירה בישראל. תקנה 2(ג) לתקנות שעות חירום (יהודה ושומרון וכיו"ב- שיפוט בעבירות ועזרה משפטית) תשכ"ז-1967, שתוקפן הוארך מעת לעת ע"י הכנסת ולאחרונה בשנת 2007, מוציאה במפורש את מי שבעת המעשה היה תושב אחד האזורים שהתקנות מתייחסות אליהם, ולא היה רשום במרשם האוכלוסין בישראל.

28. כזכור, הנאשם תושב האזור והמעשה הפיזי של העבירה כולו בוצע באזור מגוריו, אם כן, כיצד ניתן לדונו בגין עבירה זו בבית משפט ישראלי?

29. על כך חלוקים הצדדים: המאשימה סבורה שמדובר בעבירת פנים שבוצעה חלקה בתחומי המדינה או לחילופין בעבירה רבת פרטים שהחלה בפעולת הזיוף ומסתיימת בשימוש במסמך בתחומי המדינה. ב"כ הנאשם רואה בה עבירת חוץ לא שפיטה.

30. אפתח בכך שעל פי סעיף 7 לחוק העונשין- עבירה יכולה להוות אחת מהשתיים: "עבירת פנים" או "עבירת החוץ", המוגדרת על דרך השלילה, ככל עבירה שאינה עבירת פנים.

31. מהי עבירת פנים? התשובה לשאלה נמצאת בסעיף 7(א) לחוק, ולפיה קבע המחוקק שתי דרכים בהן נקשרת עבירה בזיקה טריטוריאליה לדין הפלילי הישראלי, והוא מורנו בזו הלשון:

7. (א) "עבירת פנים"-

(1) עבירה שנעברה כולה או מקצתה בתוך שטח ישראל;

(2) מעשה הכנה לעבור עבירה, ניסיון, ניסיון לשדל אחר, או קשירת קשר לעבור עבירה, שנעשו מחוץ לשטח ישראל, ובלבד שהעבירה, כולה או מקצתה, הייתה אמורה להיעשות בתוך שטח ישראל".

לצורך השלמת התמונה, הגדרת עבירת חוץ בסעיף 7(ב), היא הגדרה שיורית, לפיה תהא זו כל עבירה שאיננה

עבירת פנים.

32. עיון בהגדרתה של "עבירת הפנים" מלמדנו כי ניתן לחלקה לשלוש קבוצות: האחת, כאשר העבירה כולה נעברה בתחומי המדינה; השנייה- עבירה שמקצתה נעברה בתחומי המדינה ומקצתה מחוצה לה, והקבוצה השלישית המנויה בסעיף 7(2) לחוק- מעשי נגזרת לביצוע עבירה שנעשו מחוץ לישראל כהקדמה והכנה לעשייתה של עבירה בישראל. ראו לעניין זה בהרחבה ע"פ 4596/05 **רוזנשטיין נ' מדינת ישראל** פ"ד ס(3) 353.

33. **"המבחן להגדרת 'מקצת העבירה' הוא, כי חלק מן היסוד העובדתי של העבירה התרחש בישראל"** רע"פ 1178/97 **כהנא נ' מדינת ישראל** (1997). באשר ליישומו של עקרון הטריטוריאליות בפועל, מבהיר המלומד גבריאל הלוי בספרו תורת דיני העונשין כרך א' 431-424(2009) כי **"בכל מקרה, בו רכיב מרכיבי היסוד העובדתי בעבירה ספציפית או בנגזרותיה השונות התרחש בתחומיה הטריטוריאליים של הריבונות המקומית, ייחשב האירוע כולו לאירוע פנים. במקביל, ניתן לסכם את יישום הטריטוריאליות בכח לעניין זה בקביעה, כי בכל מקרה, בו נגזרת של עבירה פלילית ספציפית הייתה מיועדת לצורך ביצוע עבירה פלילית ספציפית בתחום הריבונות המקומית, תיחשב הנגזרת כאירוע פנים, בין אם הוגשם יעד הביצוע בתחום הריבונות המקומית, או מחוץ לו או לא הוגשם כלל. הפועל היוצא מקביעות אלו הוא, כי כדי שארוע עובדתי ספציפי לא ייחשב אירוע פנים, עליו להתרחש מחוץ לתחום הטריטוריאלי של הריבונות המקומית, ובכלל זאת כל רכיבי היסוד העובדתי, על נגזרותיהם השונות בכל מישורי הגזירה"**.

בע"פ 4391/03 **ריא נ' מדינת ישראל** פ"ד ס(3) 520, 535 סוכמה ההלכה הפסוקה בעניין ההבחנה בין עבירת פנים לעבירת חוץ. באותו מקרה, דובר על שני מערערים שהועמדו לדיון, בנפרד, כשותפים לעבירות הקשורות לעסקת סם עם תושב ירדני וניסיון חטיפתו. שם נקבע כי **"מניסוחו של סעיף 7 מתבקשות שתי מסקנות: האחת כי עבירה תיחשב עבירת פנים גם מקום שמקצתה נעברה בשטחי המדינה ; השניה - כי עבירת ניסיון, גם אם נעשתה מחוץ לשטח ישראל, תיחשב עבירת פנים כאשר העבירה המושלמת הייתה אמורה להיעשות כולה או מקצתה בשטח ישראל... כלל הוא כי "מקצת" זה צריך להיות חלק מן היסוד העובדתי של אותה עבירה. רכיב התנהגותי הנכלל ביסוד העובדתי של העבירה"**.

34. לאור האמור לעיל, התשובה לשאלת סיווג העבירה כעבירת פנים או חוץ, מחייבת בחינת רכיבי העבירה הספציפית השנויה במחלוקת, ולענייננו עבירת הזיוף. לאור טיעוני המאשימה, אבחן סוגיה זו בחינה כפולה: תחילה אבחן האם ניתן, כטענת המאשימה, לקבוע שמדובר בעבירת פנים שמקצת מרכיביה הפיזיים נעברו בתחומי המדינה. ובהמשך, האם ניתן להגדירה כעבירה נמשכת או רבת פרטים, שהחלה מחוץ למדינה והסתיימה בתחומיה.

35. כאמור, עבירת הזיוף הינה עבירה התנהגותית שבה היסוד העובדתי הוא מעשה הזיוף, שבענייננו בוצע כולו בשטחי האזור. משמלאכת הזיוף תמה, הושלם ביצוע העבירה.

36. אינני מקבלת טענת המאשימה, לפיה די בכך שתכלית ביצוע העבירה הינה לצורך שימוש בתחומי המדינה, כדי לענות על הגדרת מ'קצת העבירה'. רכיב זה אינו נכלל ביסוד העובדתי או הנפשי של סעיף 418 רישא לחוק שיוחס לנאשם, ואין מקום למתוח מעבר לצורך את גבולות העבירה, שעה שיוחס לנאשם הן עבירה של שימוש בתעודה המזויפת מכח עבירה עצמאית נפרדת לפי סעיף 420 לחוק והן עבירה של התחזות לאחר באמצעות התעודה במטרה להונות לפי סעיף 441 רישא לחוק.

37. אכן, ניתן לקבוע ללא ספק שמטרת זיוף התעודה ע"י הנאשם הייתה לשימוש בה בשטחי המדינה במטרה להכשיר שהייתו ולהערים על רשויות אכיפת החוק. אך משמדובר בעבירת התנהגות שאינה כוללת רכיב תוצאתי או כוונה מיוחדת, ומשהשימוש בתעודה מגבש עבירה פלילית שונה, אין זה המקרה המתאים להרחבת תחומי התפרשותה של עבירה זו.

38. המסקנה דומה גם ביחס לתחולת סעיף 27(2) לחוק המרחיבה תחומיה של "עבירת הפנים" לצורות נגזרות במישור השלבים לקראת השלמת העבירה ובעבירת הקשר (ראו בהרחבה ש"ז פלר, **יסודות בדיני עונשין**, עמ' 262 (1984)). משקבעתי שהנאשם שותף לביצוע עבירה מוגמרת של זיוף, אין מקום להגדיר מעשיו, במעין הגדרה פתלתלה ומתחכמת, כמעשה הכנה (שהינו בלתי עניש) או כל נגזרת אחרת לביצוע עבירה נוספת של שהייה בלתי חוקית. כוונת המחוקק הישראלי בהגדירו את עבירת הזיוף כעבירה עצמאית נפרדת, ברורה ובהירה, ולפיה די בעצם מעשה הזיוף כדי לגבש עבירה פלילית מושלמת, ולא כהכנה לביצוע עבירה נוספת, וזאת גם אם לא נעשה כל שימוש בתוצריו. נכון הדבר לזיוף מסמך, כמו גם לזיוף מטבע (סעיפים 472, 471 ו 477 לחוק), שטר כסף (ראו סעיף 462 לחוק), בול (סעיף 487 לחוק), תלוש הגרלה או כרטיס זכיה בפייס.

זה המקום לציין, שביחס לזיוף שטר כסף או מטבעות נקבע בהוראה מפורשת ע"י המחוקק שהוראות החוק חלות גם על מטבעות ושטרות שיוצרו מחוץ לארץ. כך נקבעה בסעיף 462 לחוק הוראה מיוחדת הנוגעת להחלת החוק גם על שטרות שמקורם מחוץ לישראל וכך גם ביחס לזיוף מטבעות, סעיף 476 לחוק דן בהבאה או קבלה מן החוץ של מטבעות.

דוגמא נוספת ניתן למצוא בסעיף 38(א) לפקודת הסמים המסוכנים הקובע חזקה חלוטה לפיה עבירת סמים שבוצעה מחוץ לארץ ע"י אזרח ישראל דינה יהיה כ"עבירת פנים". ראו בהקשר זה בהרחבה דנ"פ 2980/04 **חוזה אוינקו נ' מדינת ישראל**, פ"ד ס(4) 34.

האם מדובר בעבירה נמשכת?

39. לשיטת המאשימה, ניתן להגדיר את מעשה הזיוף שיוחס לנאשם כעבירה נמשכת או לחילופין עבירת פנים רבת-פריטים "תחילת העבירה החלה בשטחי הרשות ולא הסתיימה שם..ברגע שהוא מזייף שם ומשתמש פה זה אותו דבר. מדובר בעבירה נמשכת" (טיעוני ב"כ המאשימה, עמ' 5 ו-6), וזאת

בהתבסס על הלכת משולם- דנ"פ 4603/97 אהרון משולם נ' מדינת ישראל נא(3) 189 (להלן: "הלכת משולם").

40. סיווג העבירה ל"עבירה רגעית" או ל"עבירה נמשכת" נוגע למשך זמן התרחשות הרכיב ההתנהגותי של היסוד העובדתי של העבירה על פני ציר הזמן. **"עבירה רגעית הינה עבירה אשר המבנה שלה אינו דורש שיעור של זמן להתרחשותה. הרכיב ההתנהגותי של עבירה רגעית מתקיים, ולאחר מכן הוא מיד ממצה את עצמו ואינו יכול להמשך עוד"**(י.רבין וי.ואקי, דיני עונשין, מהדורה שלישית, כרך א', 333-336 (2014)). עבירה נמשכת, לעומתה, הינה עבירה שהיסוד העובדתי שלה הינו בעל אופי מתמשך. כך עבירת החזקת הסם שיכולה להמשך כל עוד למחזיקו שליטה על הסם, ותמשך כעבירה אינטגרלית אחת, עד סיום ההחזקה.

41. בע"פ 2929 /02 מדינת ישראל נ' אהוד סבירסקי, פ"ד נז (3) 135 עמד כבוד השופט גולדברג על מהות "העבירה הנמשכת", כאשר הוא מביא מדברי פרופסור פלר, שגיבש דוקטרינה זו:

"אין הרכיב ההתנהגותי של העבירה הנמשכת נתון לחלוקה לפי קטעי-זמן של המשכיות, ובכך ליצירה של ריבוי עבירות ; אף משך הזמן המזערי, הנדרש לשם השלמה תחילית של העבירה, אינו יכול לשמש קנה-מידה לחלוקה כזאת.

ניתן אפוא לסכם: העבירה הנמשכת היא עבירה שמצריכה לשם השלמתה התחילית התמדה במשך זמן מסויים ברכיב ההתנהגותי שבו היא מותנית, וכל התמדה נוספת בו דוחה, עד להפסקתו, את ההשלמה הסופית של העבירה, כעבירה אחת ויחידה מאז תחילתה; והכול, כאשר התמדה כאמור היא מענינו של הטבע האובייקטיבי של הרכיב ההתנהגותי של היסוד העובדתי שב"עבירה" (ש"ז פלר יסודות בדיני עונשין (כרך ג) [8], בעמ' 186).

42. משאלו הם פני הדברים, ברי שלא ניתן לסווג עבירת הזיוף כעבירה נמשכת אלא כעבירה התנהגותית רגעית המתמצה בהשלמת מעשה הזיוף ותו לא.

43. עמדה דומה הביע סג"נ כב' הש' היימן בפסק דינו, ת"פ (ראשל"צ) 51286-07-14 מדינת ישראל נ' מסעיד, שם הורה על מחיקת עבירת הזיוף מכתב האישום בנסיבות דומות וקבע **"..אף ברור כי אין מדובר בעבירה "נמשכת" כי אם בעבירה "רגעית" אשר הרכיב ההתנהגותי בה מיצה את עצמו מחוץ לתחום מדינת ישראל ואין הוא יכול להמשך עוד"**.

אם כן, האם ניתן לראות בעבירת הזיוף חלק מ"עבירה רבת פריטים"?

44. האם ניתן להגדיר עבירת הזיוף בצירוף עבירות השימוש במסמך והתחזות לאחר, כעבירה רבת- פרטים הבאה בגדריה של עבירת פנים?

המסגרת הנורמטיבית

45. המושג "עבירה רבת-פריטים" הינו גרסת המשפט הישראלי לדוקטרינה קונטיננטלית המכונה "עבירת שרשרת" (delictum continuatum). מושג זה נוסח ע"י הנשיא דאז א' ברק בהלכת משולם, לאחר שהוחלט שלא לאמץ לפסיקתנו את דוקטרינת עבירת השרשרת בנוסחה המקורי.

46. עבירת השרשרת הוגדרה כ"**פעילות עבריינית מונוליטית ומלוכדת המהווה מקשה אחת**" (פיסקה 10 לפסק דינו של הנשיא ברק) ומטרתה למנוע פיצול של אירוע עברייני שעל פי מהותו הפנימית אינו ניתן לפיצול. לשון אחר, אין מדובר בצבר עבירות עצמאיות העומדות זו-לצד-זו, אלא בעבירה אחת נמשכת ומאוחדת שכל חוליותיה מאבדות את אופיין העצמאי. דוקטרינה זו, כאמור, לא מצאה אחיזה בשיטת המשפט הישראלית, בין היתר נוכח הגדרתה הנוקשה המאפשרת להטיל אחריות פלילית גם על עבירות שהתיישנו ונוגדת את עקרון החוקיות. למותר לציין, שדוקטרינה זו בוטלה ב-1994, מכח החלטת בית המשפט העליון הפדרלי, גם בארץ מוצאה, גרמניה, ואינה קיימת עוד.

47. עיון מעמיק בהלכת משולם מעלה שקונסטרוקציית עבירה רבת-פריטים, היינו עבירת שרשרת נוסח - ישראל, אינה שונה ממנה מהותית, אלא מאפשרת מבחן סיווג גמיש יותר, בהתאם למהות המעשים ותכלית החקיקה. בלשונו של הש' חשין "**גם אם אין זו אותה דוקטרינה ממש, כי אז דוקטרינה-אחות היא, בת לאותו אב ואם**" (שם, פיסקה 23 לפסק דינו של הש' חשין).

48. כך הוגדרה "עבירת רבת פריטים" בעניין משולם:

"בנסיבות מתאימות, ניתן לחמר כמה פריטים- המהווים אובייקט לעבירה פלונית- לרצף עברייני המהווה אותה עבירה, ובלבד שרצף זה מתאפיין במחשבה פלילית כוללת, המשתרעת על הגשמתם של מספר פריטים תוך זמן סביר. דבר זה ייעשה רק כאשר ביצוע הפריטים השונים נעשה כחלק מתכנית עבריינית אחת, אשר ניתן להשקיף עליה כאירוע עברייני כולל ואחיד". (שם, פיסקה 22 לפסק דינו של הנשיא ברק).

49. המשמעות האופרטיבית של דוקטרינה זו, הייתה, בין היתר, הרחבת גבולות ביצוע העבירה גם לעבירות שהושלמו לכאורה מחוץ לישראל. כך, לדוגמא, יוחסו למשולם סדרת מעשי איומים כנגד אחר, חלקם בוצעו מחוץ לארץ, וחלקה בתחומה ובית המשפט קבע כי קנה סמכות שיפוט גם בגין העבירות שלא בוצעו בתחומי המדינה. עם זאת, קרא בית המשפט לשימוש זהיר ונדיר בדוקטרינה זו (פיסקה 16 לפסק דינו של הש' חשין), ואף למעלה מכך, כב' הש' מצא ואור הביעו התנגדות לקליטת הדוקטרינה, גם בנוסחה הישראלית, בשל פגיעה אפשרית בעקרון החוקיות ובחוק יסוד כבוד אדם וחירותו.

50. השלכה נוספת נוגעת למתחם הענישה. אם יורשע נאשם בעבירה אחת, רבת פריטים ככל שתהא, כפוף בית המשפט לעונש המירבי הקבוע בחוק לאותה עבירה. לעומת זאת, אם יורשע במספר עבירות

עצמאיות, ניתן להענישו בגין כל אחת מהעבירות באופן מצטבר.

51. לצורך בחינת סיווג עבירה כפריט מעבירה רבת-פריטים או ריבוי עבירות, דומה שכלי העזר העיקריים שבהם יש להצטייד, הינם שכל ישר וגישה פרגמטית (שם, פסקה 23 לפסק דינו של הש' חשין). לצד זאת, התווה בית המשפט העליון מספר מאפיינים לעבירה רבת-פריטים, ואלו הם:

(א) קיומה של תכנית עבריינית אחת, במסגרתה מבוצעים מעשי הנאשם (מחשבה פלילית אחת);

(ב) רצף זמן סביר של אירועים דומים (אין מדובר דווקא בסימולטניות);

(ג) דמיון בין הפריטים, המעיד על שיטת פעולה סדורה וקבועה;

(ד) האינטרס החברתי המוגן בעבירה מאפשר צירוף הפריטים לעבירה אחת.

52. באשר לאינטרסים החברתיים המוגנים בעבירה, דומה שדוקטרינה זו רלוונטית יותר לעבירות רכוש, המאפשרות קיבוץ מספר עבירות לכדי עבירה אחת מרובת פריטים.

"ניתן לקבץ מספר גניבות לעבירה אחת רבת-פריטים, תוך שהעונש בגין כל הפריטים יהיה כעונש בגין עבירה אחת. לעומת זאת, לא ניתן יהיה לקבץ מספר מעשי רצח או אונס לעבירה רבת פריטים של רצח או אונס. האינטרס החברתי המוגן הוא בעל עוצמה כה רבה, עד כי נדרשת הפרדה, תוך ראיית כל פריט כעבירה בפני עצמה, ותוך הטלת עונש נפרד על כל פריט ופריט" (שם, פסקה 22 לפסק דינו של הנשיא ברק). עוד ראו דברי כב' הש' דורנר בענין פופר, ע"פ 1742/91 עמי פופר נ' מדינת ישראל נא (5) עמ' 289, שם הורשע המערער שירה והמית שבעה קורבנות, בשבעה מעשי רצח נפרדים.

53. הלכה למעשה, מכיון בית המשפט לסיטואציות משפטיות בהן מונח לפנינו רצף פריטים בעלי קשר הדוק, שבוצעו על רצף זמנים צר, והיסוד ההתנהגותי בהם כמעט וזהה. חוליותיו דומות כ"**על שרוך אחד..או מסדר עורפי של זחלי-טוואי התהלכה**" (שם, פ' 26 לפסק דינו של הש' חשין), מעין שכפול עבירות, שאי צירופן יוביל לפיקציה משפטית ועיוות דין. עד כדי כך רב הדמיון בין הפריטים השונים, שבית המשפט משווה דוקטרינה זו למקרה בו אדם חובט מספר רב של מכות בזולתו ולא יעלה הדעת שיגישו כנגדו אישומים בגין כל מכה (שם, פסקה 30 לפסק דינו של הש' חשין) או לגונב אופניים, הגונב בנפרד חלק חלק, חלקם מחוץ לגבולות המדינה (שם, פסקה 26 לפסק דינו של הנשיא ברק).

54. כך, לדוגמא, בפרשת גולד, ע"פ 816/10 עודד גולד נ' מדינת ישראל, שבה יושמה דוקטרינה זו, דובר על ביצוע עשרות עבירות מרמה, בגין הגשת דוחות כוזבים למרכז ההשקעות. שם הורשע הנאשם ע"י בית המשפט קמא בביצוע עשרות עבירות מרמה. בית המשפט העליון, קיבל טענת המערער כי מדובר במספר עבירות רבות-פריטים והרשיעו בארבע עבירות מרמה בלבד, כולן מרובות פריטים (שם, פסקה 32). נקבע, כי משכל דוח ביצוע שהגישו המבצעים הינו פריט אחד הזהה באופן ביצועו ליתר

הפריטים, ונוכח טווח הזמן המצומצם בין העבירות השונות, יש להגדירה כעבירה רבת פריטים ולא כעבירות נפרדות.

55. מקרה אחר נדון במסגרת ע"פ 8107/13 **שלמה (סמי) כהן נ' מדינת ישראל** (17.01.16), הכולל גם ערעור שכנגד של המדינה (ע"פ 8562/13). המערער הורשע בעבירת רבת פריטים של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות וכן עבירות של זיוף ושימוש במסמך מזויף, וזאת ביחס למעשי מרמה של קבלת מאות היתרי העסקה כוזבים שבוצעו ברצף זמן ובשיטת פעולה זהה. מצאתי להדגיש, נוכח ההתנגדות הנחרצת שהביעה המדינה במסגרת ערעורה להחלת הדוקטרינה על מעשי המערער, הגם שעניינו נופל באופן מובהק בגדרה (שם, פסקה 19). נראה שהתנגדותה נעוצה בהשפעתה האפשרית על מתחם הענישה לקולא, ובכלל המוטיבציה לאגד מספר עבירות לעבירה אחת רבת פריטים, באה, על פי רוב, מצד הנאשמים, הסבורים שיהיה בכך כדי להקל בעונשם.

56. מנגד, ניתן להביא דוגמאות רבות, הדומות בטיבן, שבהם בחר בית המשפט להרשיע נאשמים בצבר עבירות נפרדות ללא שימוש בדוקטרינה זו. כך, אם נחזור לע"פ 4980/07 אלון כהן, שהוזכר בעניין אחר בהחלטה זו, נלמד שהמערער הורשע בעשרות עבירות נפרדות של מרמה והלבנת הון, הגם שבוצעו בשיטה עקבית ודומה. (ועוד ראו: ע"פ 10736/04 **מרדכי כהן נ' מדינת ישראל** (29.06.2006) שם הורשעו הנאשמים בביצוע מאות עבירות נפרדות של ניכוי מס תשומות שלא כדין ואלפי עבירות לפי חוק הבלו על הדלק).

57. זהו המקום לציין, שבפועל, הפסיקה כמעט ולא החילה את הדוקטרינה לאחר הלכת משולם, אף לא בעבירות רכוש. (ראה בהרחבה פרשת גולד, פסקאות 29-31, והדוגמאות המצוינות שם). בספרות אף הובע ספק האם נקלטה הלכה למעשה, במשפט הישראלי (גבריאלי הלוי **תורת דיני העונשין**, כרך א' 625 (2009)).

ומן הכלל אל הפרט;

58. מן הפן העובדתי, ניתן לראות במעשיו של הנאשם הכוללים זיוף התעודה, שימוש בה והתחזות לאחר, תכנית עבריינית אחת שמטרתה להכשיר שהייתו בארץ בדרכי מרמה, וזו משליכה גם על ההיבט המהותי, כשמדובר בערך חברתי מוגן דומה. כמו-כן, המעשים בוצעו בטווח זמן קצר. עם זאת, סוגיית סמכות השיפוט הינה סוגיה מהותית וקרדינלית, ואינה יכולה להבחן בכל מקרה לגופו. כך מוגשים עשרות כתבי אישום דומים, בחלקם בוצע זיוף המסמך בסמוך לשימוש בו, בחלקם חודשים רבים לפני כן, ואולי אף שנים. (ראה לדוגמא החלטתי במ"ת 49505-12-15 **מדינת ישראל נ' מוחמד סלמאן** (מיום 30.12.15), שעסקה בזיוף שבוצע כחמישה חודשים עובר למעשה השימוש). כמו-כן, לא ניתן לקבוע בהכרח שאדם המזייף מסמך, ישתמש בו. ניקח כדוגמא את שתי ההחלטות הנוספות שניתנו בסוגיה שבפניי, ע"י מותבים אחרים. כך בתיק שנדון בפני כב' הש' היימן, ת"פ (ראשל"צ) 51286-07-14 **מדינת ישראל נ' מסעיד**, הואשם תושב האזור בזיוף תעודת זהות בשטחי הרשות אך לא בשימוש בה, מאחר

שלשטרים שביקשו ממנו להזדהות, השיב שאין בידו תעודה, וזו המזויפת נמצאה, לאחר חיפוש, בכליו, וכך בהחלטת כב' הש' א.רון בת"פ 2327/09 (י"ם) **מדינת ישראל נ' גמאל**, יוחס לנאשם לצד עבירת שהייה בלתי חוקית, זיוף תעודת זהות ישראלית אך לא שימוש בה.

59. זאת ועוד, לא ניתן להגדיר המקרה שבפנינו כמקבץ פריטים דומים. אין מדובר בעבירות שמאפייניהן ההתנהגותיים דומים, אלא בצבר עבירות שונות ונפרדות, לכל אחת יסודות שונים. כך עבירת הזיוף כוללת את מעשה הזיוף עצמו, ועבירת השימוש במסמך מזויף, מתמקדת בעצם השימוש בו. כלל המקרים שבהם יושמה הדוקטרינה בפסיקה עסקו בקיבוץ פריטים המהווים עבירה זהה- מסכת הסחירות של הנאשם משולם, זיוף הדוחות בפרשת גולד וקבלת היתרים כוזבים בפרשת כהן. אין זה המקרה שבפנינו.

60. נוסף על שימוש זהיר וחריג שמורה לנו הפסיקה לנהוג ביישום דוקטרינת עבירה מרובת-פריטים, ניכרת בפסיקה מגמת צמצום וזהירות מיוחדת בהחלת הדין הישראלי על עבירות חוץ שבוצעו ע"י תושבי האזור בשטחי הרשות. טול לדוגמא את פרשת אלשחרה, שם נדון עניינם של תושבי האזור שהנאשם בפרשה רחבת היקף של קבלת כלי רכב או חלקי רכב, גנובים מישראל, שינוי זהותם ומסחר בהם. כל פעילותם התבצעה בשטחי הרשות, ולפיכך הוגדרו, גם ע"י המדינה, כעבירות חוץ, הגם שלא הייתה מחלוקת ראייתית שהמערערים הגו תכנית עבריינית הכוללת גניבת כלי רכב משטחי המדינה, קבלתם, פירוקם וסחר בהם. אמנם בסופה של החלטה, לא התקבלה אף בקשת המדינה להכיר בעבירות אלו כעבירות חוץ מכח הזיקה הפרוטקטיבית האמורה בסעיף 13(א)(4) לחוק, אך החשוב לענייננו, כי מלכתחילה לא ראה בית המשפט ואף המאשימה במעשי הנאשמים, תכנית עבריינית אחת נמשכת שתחילתה בגניבת כלי הרכב בישראל וסופה בפירוקם וסחר בהם. בהתאם לתזה שבה מבקש המאשימה להאחז במקרה שבפני, הייתה אמורה המדינה לטעון בפרשת אלשחרה ומקרים רבים דומים, שמדובר בעבירה רבת פריטים המבוססת על תכנית עבריינית אחת, ובוצעה ברצף זמן, חלקה בארץ (גניבת כלי הרכב), וחלקה בשטחי הרשות (קבלה, פירוק וסחר). אלא שהמדינה ראתה בהן עבירות חוץ, ובית המשפט אף הגדיל עשות, ולא מצא להחיל עליהן הדין הישראלי, בשל העדר זיקה. ברי שלתזה שהציגה המאשימה במקרה שבפני, אין אחיזה בפסיקה ואף נראה שהיא מנוגדת לעמדה העקרונית של המדינה במקרים דומים וחמורים יותר.

עוד ראו והשוו בעניין זה :

ת"פ 27274-02-15 (מח-ב"ש) **מדינת ישראל נ' צעדי**, שם הורה בית המשפט על ביטול אישומים בעבירות חוץ שנסיבותיהן אינן מצדיקות החלת הדין הישראלי עליהם; ב"ש 20699/03 (מח-ב"ש) **ג'ברין נ' מדינת ישראל**, שם ביטל בית המשפט כתב אישום בעבירות של קבלת רכב גנוב בשטחי הרשות, שנטען שהינה עבירת פנים.

61. על כן, מצאתי לקבוע שאין עבירת הזיוף מהווה חלק מעבירה רבת פריטים, ואינה מהווה עבירת פנים. ספק בעיניי, אם המאשימה הייתה ערה מלכתחילה להשלכות העונשיות של עתירתה, כשביקשה

לראות במקבץ העבירות שיוחס לנאשם, עבירה אחת שדינה עונש אחד, ולא ריבוי עבירות. כך או אחרת, ומבלי לצעוד בדרכים מפותלות, ניתן לתת ביטוי עונשי להודאת הנאשם בעובדות מעשה הזיוף המלמדות על תכנון והכנה של מעשיו(ראו סעיף 40ט (א)(1) לחוק).

62. עוד אינני סבורה שיש לנקוט, במקרה שבפניי, בפרשנות תכליתית מהותית של לשון הסעיף, במטרה למתוח גבולותיו. גישת הפסיקה במקרים דומים וחמורים, כפי שפורט לעיל, מצמצמת וזהירה וכך יש לנהוג גם בענייננו.

63. **סיכומי דבר**, הנאשם זיף תעודה זהות ישראלית. הזיוף בוצע כולו בשטחי הרשות ואף לא מקצתו בארץ, הוא אינו נכנס לקטגוריה של עבירה נמשכת ואף לא מהווה חלק מעבירת רבת פריטים, אלא עבירת חוץ שאין לבית משפט זה סמכות לדון בה.

64. **אשר על כן, ובהתאם לסעיף 150 לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), התשמ"ב-1982, אני מורה על ביטול אישום הזיוף לפי סעיף 418 לחוק העונשין המיוחס לנאשם בכתב האישום.**

ניתנה היום, כ"ה אדר ב' תשע"ו, 04 אפריל 2016, במעמד
ב"כ המאשימה עו"ד מוטי חבה, הנאשם הובא וב"כ עו"ד ראסם
ג'בארה.